

3. De nieuwe gehoorzaamheid

Rechtvaardiging door geloof

In zijn brieven aan de Galaten en de Romeinen legt Paulus de betekenis uit van het evangelie van rechtvaardiging door geloof. Niet omdat dit het dominante thema van het evangelie is (Jezus heeft hier, behalve in de gelijkenis van de Farizeeër en de tollenaar, nagenoeg niets over gezegd, evenmin als Paulus in zijn andere brieven), maar Joden die het evangelie verwierpen, gaven aanleiding tot discussie over de rechtvaardiging. Want vrijwel allen geloofden dat de Wet het door God geschonken middel was om behouden te worden. Geloof in Paulus' boodschap zou dus de verwerping zijn van de betekenis van Gods Wet. Niemand kende die houding vanuit opleiding en persoonlijke ervaring beter dan Paulus. Hij was in Jeruzalem "aan de voeten van Gamaliël opgevoed met nauwgezette inachtneming van de wet van onze vaders, een ijveraar voor God" (Hand 22:3). Maar net zo min als zijn collega Farizeeën begreep hij de ontoereikendheid van al zijn pogingen. Zonder de verpletterende confrontatie met de levende en verheerlijkte Christus, op de weg naar Damascus, zou hij zelf de boodschap hebben verworpen die hij later verkondigde: "Zo zij u dan bekend, mannen broeders, dat door Hem u vergeving van zonden verkondigd wordt; ook van alles, waarvan u niet gerechtvaardigd kon worden door de wet van Mozes, wordt ieder, die gelooft, gerechtvaardigd door Hem" (Hand 13:38-39).

De hieraan voorafgaande woorden geven aan dat dit geloof is gericht op Christus' dood en opstanding. De gehele rede illustreert Paulus' beschrijving van het evangelie dat hij ook in de synagoge in Korinte predikte:

Lees nu zelf 1 Korintiërs 15:3 en 4 wat hij daarover zegt.

De woorden "naar de Schriften" geven aan dat Christus' dood en opstanding door God bepaald en voorzien waren, en hebben de heilrijke betekenis die Paulus in zijn brieven aangaande Christus uitlegt: "die is overgeleverd om onze overtredingen en opgewekt om onze rechtvaardiging" (Rom 4:25).

Voor de gelovige houdt Christus' offerdood en opstanding twee fundamentele waarheden in:

1. Christus is voor ons gestorven

De Vader en Zijn Zoon hebben iets voor hem gedaan dat hij zelf nooit had kunnen doen. Christus heeft, als eerbiedige en liefdevolle Zoon, zijn Vader verheerlijkt door zich met mensen te verbinden en door zijn offerdood de weg tot eeuwig leven te banen. Jesaja stelt in de vierde profetie over de Knecht van de HERE (Jes 52:13-53:12) diens lijden en dood voor in het licht van Gods voornemen om in Hem de zonde van mensen weg te nemen.

In Efeziërs 1:7-9 kunt u zien hoe Paulus dit alles samenvatte.

Het besef van wat voor hem is gedaan, wekt in de gelovige een diep gevoel van dankbaarheid.

In eerste instantie aan de Vader: "God echter bewijst zijn liefde voor ons, doordat Christus, toen wij nog zondaren waren, voor ons gestorven is" (Rom 5:8); "Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad en zijn Zoon gezonden heeft als een verzoening voor onze zonden" (1 Joh 4:10).

In tweede instantie aan Christus, omdat Hij Zich in alles vereenzelvigd heeft met de wil en genadige intentie van zijn Vader. Eerst door onder zijn volk een toegewijd dienaar te zijn, en ten slotte door de kroon op zijn dienstbaarheid te zetten met de kruisdood.

Paulus' besef van de liefde die hem is bewezen, werkt in zijn leven sterk motiveerend. Er is hem heel veel vergeven, zodat hij – uit diepe erkentelijkheid hiervoor – nooit genoeg voor zijn Heer kan doen: "Voor zover ik nu nog in het vlees leef, leef ik door het geloof in de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en Zich voor mij heeft overgeven" (Gal 2:20). Petrus spoort zijn medegelovigen aan tot een heilig leven, vanuit de gedachte dat zij verlost zijn "met het kostbare bloed van Christus, als van een onberispelijk en vlekkeloos lam" (1 Pet 1:19).

2. De bijdrage van de gelovige is onmisbaar

Dit besef van de gelovige van iets uiterst kostbaars dat hem is geschonken, gaat gepaard met het inzicht dat hij zelf een onmisbare bijdrage moet leveren aan zijn behoud. De Here is niet in plaats van hem gestorven; alsof hij of zij zelf niets meer hoeft te doen dan Gods reddende liefde te aanvaarden. Christus heeft deelgenomen aan de nood van mensen en Zich met hen vereenzelvigd.

De gelovige moet zich dan met overtuiging vereenzelvigen met Christus. Dit doet hij om te beginnen in de doop. Daarmee geeft hij aan dat hij, een zondaar, zijn vroegere zondige leven wil afleggen in de offerdood van Christus. Daarmee

staat hij weer op tot nieuw leven, als een mens verbonden met Christus, die zijn Heer is geworden. Door deze daad van geloofsgehoorzaamheid wordt hij vrijgesproken van al zijn zonde en schuld. In de woorden van Paulus worden hem de rechtvaardige daden van Christus toegerekend. Vanaf dat moment moet hij de veelzeggende symboliek van zijn doop waarmaken. Heeft hij in die eenvoudige plechtigheid in principe de oude mens afgelegd? Dan moet hij dat ook tonen in de praktijk, door zijn vroegere gewoonten te overwinnen. En is hij verreezen uit het watergraf tot nieuw leven in Christus? Dan moet hij een nieuwe levenswijze en een nieuwe gezindheid aanleren.

De consequenties van de doop voor het leven nu

In de dood van Christus zijn al de zijnen inbegrepen. Omdat één voor allen gestorven is, zijn allen in Hem gestorven (2 Korintiërs 5:15). Als iemand hiervan kennis heeft genomen, en in de doop aan zijn vroegere levenswijze wil afsterven, is dit voor God een vaststaand feit waaraan niets kan worden toegevoegd of van worden afgedaan. Dit heeft echter wel als consequentie dat de discipel dagelijks zijn oude denk- en levensgewoonten moet verloochenen en er als het ware steeds verder aan moet afsterven. Paulus herhaalt dit in zijn vermaningen. De gelovige is in principe door zijn doop gestorven en opgewekt. Daarom moet dit zichtbaar worden in zijn dagelijks leven. Hij begint met de vraag: "Mogen wij bij de zonde blijven, opdat de genade toeneme?" Zijn antwoord is: "Volstrekt niet! Immers, hoe zullen wij, die voor de zonde gestorven zijn, daarin nog leven?" (Rom 6:1,2).

Lees nu zelf in Romeinen 6:12 en 13 wat de consequentie hiervan voor het dagelijks leven is.

Paulus komt hier in zijn brieven telkens op terug:

... zoek de dingen, die boven zijn, waar Christus is Bedenk de dingen, die boven zijn, niet die op de aarde zijn. Want u bent gestorven en uw leven is verborgen met Christus in God (Kol 3:1-3);

Want wie Christus Jezus toebehoren, hebben het vlees met zijn hartstochten en begeerten gekruisigd (Gal 5:24);

... dat u, wat uw vroegere wandel betreft, de oude mens aflegt, die ten verderve gaat, naar zijn misleidende begeerten, dat u verjongd wordt door de geest van uw denken, en de nieuwe mens aandoet, die naar de wil van God geschapen is in waarachtige gerechtigheid en heiligheid (Efez 4:22-24);

... daar u de oude mens met zijn praktijken afgelegd, en de nieuwe aangedaan hebt, die vernieuwd wordt tot volle kennis naar het beeld van zijn Schepper (Kol 3:9,10).

Hoe nauw dit aandoen van de nieuwe mens bij de levende Christus aansluit,

blijkt ook uit de wijze waarop Paulus het beeld van aankleden gebruikt. Met de doop in Christus voor ogen schrijft hij: "Want u allen, die in Christus gedoopt bent, hebt u met Christus bekleed" (Gal 3:27); en denkend aan het gevolg hiervan: "Maar doe de Here Jezus Christus aan en wijd geen zorg aan het vlees, zodat begeerten worden opgewekt" (Rom 13:14).

Niet meer onder de Wet

De doop markeert dus niet slechts een nieuw begin, maar ook een leven dat voortaan geleefd wordt in nauwe relatie met de opgestane en verhoogde Christus. In verband hiermee legt Paulus ook uit dat de vroegere functie van de Wet is komen te vervallen: "want u bent niet onder de wet, maar onder de genade" (Rom 6:14). Gods Wet leert de mens wat van hem wordt verwacht, en legt hem dus een verplichting op. Maar omdat de mens kennelijk niet in staat is de Wet na te komen, heeft zij een onheilzame uitwerking in plaats van een heilzame. Hierop gaat Paulus uitvoerig in, als hij de strijd beschrijft, die hij als ijveraar voor de Wet zo goed kende en waarin hij de nederlaag leed, wanhopig uitroepend: "Ik, ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam van deze dood?" (Rom 7:24). Hierop geeft het evangelie het krachtige en verlossende antwoord: God brengt verlossing, juist door de verbondenheid met Christus: "Zo is er dan nu geen veroordeling voor hen, die in Christus Jezus zijn" (Rom 8:1). De apostel leidde zijn beschouwing van de ontoereikendheid van de Wet in met de constatering dat de dopeling niet alleen dood voor zijn vroegere zelf is, maar ook voor de Wet

U kunt dit lezen in Romeinen 7:4.

De wijnstok en de ranken

Christus Zelf had, op de avond voor zijn dood, in de bovenzaal met de elf discipelen gesproken over hun relatie met Hem na zijn heengaan. Hij die tot nu toe bij hen was, zou voortaan in hen zijn (Johannes 14:17). Hij zou terugkomen in de Geest om in hen te wonen. Daardoor zouden zij, zoals Paulus later zegt, vrucht dragen. Want Christus zou de wijnstok zijn en alle discipelen van Hem de ranken; en zo met elkaar verbonden zouden zij gedijen en vruchtbaar worden: "Ik ben de ware wijnstok [de werkelijke tegenover de zinnebeeldige wijnstok van Israël, Psalm 80] en mijn Vader is de landman ... Evenals de rank geen vrucht kan dragen uit zichzelf, als zij niet aan de wijnstok blijft, zo ook u niet, indien u in Mij niet blijft. Ik ben de wijnstok, u bent de ranken. Wie in Mij blijft, zoals Ik in hem, die draagt veel vrucht, want zonder Mij kunt u niets doen" (Joh 15:1-5).

Hierdoor komt de Joodse opvatting van de Wet van God als heilsmiddel geheel te vervallen. Iemand die probeert uit eigen kracht Gods geboden na te komen, zal òf zichzelf bedriegen en zijn uitweg vinden door alle aandacht te geven aan

uitwendige en oppervlakkige gehoorzaamheid, òf wanhopig worden door het besef van eigen falen. In dit laatste geval zal hij Paulus' constatering beamen: "Wij weten immers, dat de wet geestelijk is; ik echter ben vlees, verkocht onder de zonde" (Rom 7:14). Wat het nieuwe leven in Christus brengt, is gemeenschap met Hem, waardoor de Here een sterkte in zijn leven is, werkzaam in de vervulling van Gods wil. De discipel doet wat de Here in hem werkt, zoals Paulus van zijn eigen streven zegt: "Hiervoor span ik mij ook in, onder zware strijd, naar zijn werking, die in mij werkt met kracht" (Kol 1:29). Hij spreekt dit vertrouwen op Gods werking door Christus uit, als hij schrijft: "Hem nu, die blijkens de kracht, welke in ons werkt, bij machte is oneindig veel meer te doen dan wij bidden of beseffen" (Efez 3:20).

Lees nu zelf Paulus' aansporing in de brief aan de Filippenzen, hoofdstuk 2:12 en 13, die dit samenspel van wat de gelovige nastreeft en de hulp die hem gegeven wordt duidelijk maakt.

4. Op weg naar Gods Koninkrijk

Van onze geboorte af zijn wij voortdurend bezig om te gaan met anderen. Eerst met onze moeder. Later met andere familieleden: vader, broertjes, zusjes, grootouders. Op school leren we, niet zonder moeite en pijn, om te gaan met andere kinderen en de onderwijzers. Uiteindelijk vinden wij ergens een plekje in de grote maatschappij. Achteraf lijkt de plaats waar wij terechtkomen het gevolg van een reeks toevalligheden. Hoe wij daar tegenaan kijken is afhankelijk van onze kijk op de wereld, onze religie en ons dagelijks leven.

Vriendschap met God of met de wereld

De mens is door God geschapen, en hoe Hij de wereld ziet kunnen wij leren uit de Bijbel. Daarin staan woorden die ons een gevoel van verwondering kunnen geven, wanneer zij voor ons niet zo bekend waren.

Vraag 1: Wat is wel het bekendste vers in de Bijbel, dat u vindt in het evangelie naar Johannes?

Hiermee overeen komt wat dezelfde apostel in zijn eerste brief schrijft: "Hierin is de liefde van God ten opzicht van ons geopenbaard, dat God zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem" (1 Joh 4:9). Maar het zijn nu juist zulke getuigenissen van Gods grote liefde voor de wereld, waaruit ook blijkt in welke toestand mensen en de wereld zich bevinden. Want wie niet in Gods reddende liefde geloven, gaan verloren. Hoe erg de toestand in de wereld is, blijkt uit het treurige feit dat velen niet willen geloven.

In Johannes 3:18 en 19 leest u wat de gevolgen van dit ongeloof zijn.

Misschien zijn sommigen bereid te sterven, om een kind, goede vriend of vriendin te redden. Maar de liefde van de Vader en van Christus is van andere aard: "God echter bewijst zijn liefde voor ons, doordat Christus, toen wij nog zondaren waren, voor ons gestorven is" (Rom 5:8). Wij waren op het moment dat Christus stierf Gods 'vijanden', zegt Paulus; een woord dat hij later gebruikt om de vroegere houding van gelovigen aan te geven: "Ook u, die vroeger vervreemd en vijandig gezind was blijkens uw slechte werken, heeft Hij nu weer verzoend, in het lichaam van zijn vlees, door de dood" (Kol 1:21). Zo erg is de toestand van de wereld, dat vriendschap met haar ten koste van de vriendschap met God gaat.

U leest dit in Jakobus 4:4.

De mens staat voor de keus

Vraag 2: Welke woorden van Jezus in de Bergrede maken duidelijk dat een mens een keuze moet maken wat zijn manier van leven betreft, wil hij het Koninkrijk van God ingaan?

Vraag 3: Behoren de ware gelovigen tot de meerderheid of tot een minderheid?

Volgens Jezus' voorstelling behoort de mens die het Evangelie hoort en dat gelooft en Gods roepstem gehoorzaamt tot een minderheid. Dat geldt in de wereld in haar geheel, maar ook binnen het verbondsvolk Israël, waarin alleen een 'overblijfsel' behouden wordt (Romeinen 11:5). Parallel daarmee geldt hetzelfde voor het christendom. Dat laat Jezus zien aan de hand van twee wegen. De ene is breed, gemakkelijk te begaan, en waarop de reiziger het gezelschap heeft van vele andere reizigers. De andere is smal, moeilijk te vinden en te begaan, en er zijn weinigen die met hem meelopen. Maar groter dan het verschil in de wegen is het verschil in de bestemmingen die je daarlangs bereikt. De brede en gemakkelijke weg voert allen naar de eeuwige dood. Met de smalle weg is dat anders, die leidt naar het eeuwige leven.

Daarom doet het evangelie een beroep op mensen, de wereld te leren kennen als de plaats waar meestal voor zichzelf en niet voor God wordt geleefd, en die daarom slechts tijdelijk is.

Lees wat de apostel Johannes schrijft in zijn eerste brief 2:16 en 17.

Jezus en zijn apostelen stellen de wereld en Gods Koninkrijk tegenover elkaar. Zij gebruiken voor de huidige samenleving uitdrukkingen als "de wereld", "deze eeuw", "de tegenwoordige slechte wereld", "deze wereld". Zij beschrijven Gods Koninkrijk echter als: "de komende eeuw", "de toekomstige eeuw", "de toekomstige wereld", "een nieuwe schepping", "een nieuwe hemel en aarde". Met de komst en verhoging van Christus heeft een mens niet alleen hoop op de opstan-

ding uit de doden en eeuwig leven op aarde, maar kan hij nu al een gehoorzame onderdaan van Christus als zijn Koning zijn, en een burger worden van zijn Koninkrijk. Paulus spreekt hierover zijn dankbaarheid en blijdschap uit: "Hij heeft ons verlost uit de macht van de duisternis en overgebracht in het Koninkrijk van de Zoon van Zijn liefde" (Kol 1:13). In een andere brief aan een gemeente in een stad die ook een Romeinse kolonie was, en waar de burgers zich erover verheugden het Romeins burgerschap te bezitten, geeft hij de bijzondere status van de onderdaan van Christus aan: "Want wij zijn burgers van een rijk in de hemel, waaruit wij ook de Here Jezus Christus als verlosser verwachten" (Flp 3:20).

In hun prediking hebben de apostelen dus een beroep gedaan op hun luisteraars en lezers, om de beslissende keus te maken.

Vraag 4: Wat is die keuze die een gelovige moet maken?

In het boek Openbaring zijn aanwijzingen dat "de grote stad Babylon" de samenleving is die getroffen zal worden door Gods oordeel.

Lees voor uzelf de oproep die daarom aan de gelovigen wordt gedaan in Openbaring 18:4 en 5

De wetten van Christus

Zijn er wetten die iemand, die Christus als Heer en Koning beschouwt, moet gehoorzamen? In de tijd vóór Christus waren gelovigen verplicht de Wet van Mozes stipt te onderhouden. In de toespraken van Mozes, vlak voordat het volk het beloofde land binnenging, vermaande hij al Gods wetten na te leven: "Zie, ik houd u vandaag het leven en het goede voor, maar ook de dood en het kwade: doordat ik u vandaag gebied de HERE, uw God, lief te hebben door in zijn wegen te wandelen en zijn geboden, inzettingen en verordeningen te onderhouden" (Deut 30:15,16). In de nieuwe heilssituatie, ontstaan door de komst en verhoging van Christus, is de Wet van Mozes niet meer van kracht, en zijn de geboden van Christus en zijn apostelen daarvoor in de plaats gekomen. Op de vooravond van zijn offerdood sprak Christus een aantal keren over de noodzaak Hem gehoorzaam te zijn (Joh 14:15,21,23):

Wanneer u Mij liefhebt, zult u mijn geboden bewaren;

Wie mijn geboden heeft en ze bewaart, die is het, die Mij liefheeft;

Indien iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord bewaren en mijn Vader zal hem liefhebben.

Vlak vóór zijn hemelvaart gebod Hij zijn apostelen alle mensen tot zijn discipelen te maken "en leer hen onderhouden al wat Ik u bevolen heb" (Mat 28:19).

Gezien de functie van de Wet van Mozes in het toenmalige Joodse verlossings-schema, is het niet verwonderlijk dat de leer dat de Wet niet meer van kracht is, op fel verzet stuitte. Tot in onze tijd laten christenen zich meeslepen door hun bezwaren. De brieven aan de Galaten en de Romeinen geven echter ant-

woord op de Joodse bezwaren, en een nadere uitleg van de vervulling van de wet in Christus, en geldt dus juist voor christenen:

U kunt Paulus' antwoord lezen in Romeinen 10:4 en 7:4, en Galaten 5:4.

En omdat de Wet onlosmakelijk is van Gods verbond met Israël, verwijst de schrijver van de brief aan de Hebreeën naar de belofte van een nieuw verbond, dat met Christus' dood en opstanding in werking is getreden, en waarbij dat eerste verbond ook volgens hem is komen te vervallen: "Als Hij spreekt van een nieuw verbond, heeft Hij daarmee het eerste voor verouderd verklaard. En wat verouderd en verjaart, is niet ver van verdwijning" (8:13).

Zelfs de 'Tien Geboden', die deel uitmaakten van het eerste verbond, hebben hun geldigheid verloren. De mening dat dit de morele wetten zijn, in tegenstelling tot alle andere wetten die een zogenaamde 'ceremoniële' functie zouden hebben, is ongefundeerd. Waar in 'de Tien Geboden' komen de twee geboden voor, die volgens Jezus de voornaamste van alle waren, namelijk liefde tot God en voor de naaste? Ze staan tussen de vele andere morele geboden op een andere plaats in de boeken van Mozes (Deuteronomium 6:5; Leviticus 19:18). Ze geven de strekking van de gehele Wet weer, ook van 'de Tien Geboden'. Die 'Tien Geboden' vormden zozeer de kern van het eerste verbond tussen God en Israël, dat zij "de woorden van het verbond" werden genoemd (Exodus 34:28): "Hij maakte u het verbond bekend, dat Hij u gebod te houden, de Tien Woorden" (Deut 4:13). Paulus noemt dit verbond, "met letters op stenen gegrift", een "letter die doodt", "de bediening van de dood", "de bediening, die veroordeling brengt", "het verdwijnende" (2 Kor 3:4-11). In het licht van de leer van Christus en zijn apostelen kunnen we vaststellen dat negen van de tien geboden, die te maken hadden met de relatie van de Israëliet met God en zijn naaste, zijn voortgezet in het kader van de nieuwe heilsrelatie, die Christus' komst tot stand heeft gebracht. Het overige gebod, dat thuishoort in de kalender van Israël, en de viering van een bepaalde dag als heilig betreft, is komen te vervallen.

Geen slaven meer, maar zonen

Wie de geboden van Christus en zijn apostelen nader onderzoekt, zal het al snel opvallen dat zij vaak geen specifieke levensregels zijn, maar principes die in bepaalde situaties op de juiste wijze toegepast moeten worden, in overeenstemming met het geloof en volgens het inzicht van de discipel. Paulus vergelijkt in dit verband de wetten van Mozes met strenge regels, die nodig zijn voor 'onvolwassenen'. Tijdens zijn opvoeding lijkt hij meer op een slaaf, al is hij de erfgenaam, want "hij staat onder voogdij en toezicht tot op het tijdstip, dat door zijn vader bepaald was" (Gal 4:1-3). Dat tijdstip was voor het volk Israël de komst en verhoging van Christus, Die de vrijheid van het echte zoonschap heeft gebracht: "Maar toen de volheid van de tijd gekomen was, heeft God zijn Zoon uit-

gezonden, geboren uit een vrouw, geboren onder de wet, om hen, die onder de wet waren, vrij te kopen, omdat wij het recht van zonen zouden verkrijgen" (Gal 4:4,5). Welke zoon, die deze vrijheid heeft gekend, zou wensen terug te keren naar zijn vroegere toestand van slaafse onderworpenheid? "Dagen, maanden, vaste tijden en jaren neemt u waar. Ik vrees, dat ik mij wellicht tevergeefs voor u ingespannen heb" (Gal 4:10,11), schrijft Paulus over wie dat toch deden.

De leer van Jezus

De uitvoerigste en meest systematische uiteenzetting van wat Jezus zijn discipelen leerde, is de 'Bergrede' (Matteüs hoofdstukken 5-7). Hij spreekt tot Israëlieten die door gehoorzaamheid aan de Wet van Mozes dat leven van gerechtigheid wilden verwerven, dat nodig is om Gods Koninkrijk in te gaan. Maar deze gehoorzaamheid is totaal anders dan de toenmalige uitwendige en oppervlakkige wijze waarop vooral de Farizeeën met Gods Wet als een stel regels omgingen. Verre van een ware vervulling was dit vaak een ontcrachting daarvan.

Lees nu in Matteüs 5:19 en 20 de waarschuwing die Jezus daarom geeft.

Aan de hand van zes voorbeelden illustreert Jezus vervolgens zijn klacht richting de Farizeeën: "Zo hebt u het woord van God van kracht beroofd ter wille van uw overlevering" (Mat 15:6). Alle hebben betrekking op iemands relatie met God, zijn naaste, vrouw en anderen in de samenleving. Waar het op aankomt, is de innerlijke gezindheid van iemand in al zijn relaties. Als die niet op zichzelf is gericht, maar op de voortgang van Gods werk, de dienst voor Christus Jezus en het behoud van de naaste, is dit de ware gerechtigheid en zal op de dag wanneer "de Here, wat in de duisternis verborgen is, aan het licht zal brengen en de raadslagen van de harten openbaar maken ... elk zijn lof krijgen van God" (1 Kor 4:5).

De voorstelling van Jezus als een tweede Mozes, die een andere berg opging om een nieuwe wet te verkondigen, is een enorme miskennis van de situatie. Jezus leert in de Bergrede geen nieuwe geboden, maar verduidelijkt de blijvende principes van de Wet. Fundamentele principes als: "Geef hem, die van u vraagt, en wijs hem niet af, die van u lenen wil" (Mat 5:42), zijn bepalend voor de houding tegenover een ander, ingekleed in de vorm van een bevel dat de toepassing ervan in bepaalde situaties aan de discipel overlaat.

De verkondiging van het evangelie

Met het aanbreken van een nieuw tijdperk door Christus' komst, opstanding en verhoging, bevinden gelovigen binnen de Joodse samenleving zich in een nieuwe situatie. Nu het heil niet langer 'uit de Joden' is, maar verkregen wordt door geloof in Christus Jezus, draagt iedere discipel de grote verantwoordelijkheid van Hem te getuigen. Dit heil wordt voortaan ook aan alle niet-Joden aangeboden, op dezelfde basis als aan leden van het volk Israël: "Hierbij is geen sprake

van Jood of Griek, van slaaf of vrije, van mannelijk en vrouwelijk: u allen bent immers één in Christus Jezus" (Gal 3:28). Jezus' volgelingen zijn dus als de knechten van de koning die voor zijn zoon een bruiloftsfeest houdt, uitgezonden om iedereen die zij tegenkomen uit te nodigen voor het feest. God had eens door Jesaja een beroep op Zijn verbondsvolk gedaan: "Neig uw oor en kom tot Mij; hoor, opdat uw ziel leve" (Jes 55:3). Deze uitnodiging is nu voor de gehele wereld bestemd. Met dit doel is Gods Geest werkzaam in Zijn apostelen, en ook in de door de Geest geleide medewerkers. De gemeente die daaruit ontstaan is, geeft op haar beurt de boodschap door.

Vraag 5: Wat zijn in het afsluitende hoofdstuk van de Bijbel Christus' uitnodigingswoorden, die de gelovigen aan alle mensen moeten doorgeven?

De verbluffend snelle verbreiding van het christelijke geloof in het Romeinse Rijk getuigt van de ijver waarmee de eerste christenen Christus' opdracht het evangelie overal te verkondigen, gehoorzaamden. Binnen het Joodse volk stuitte de boodschap van Christus' offerdood en opstanding al snel op hevig verzet. Deels omdat de Wet van Mozes daardoor zijn functie als heilsmiddel verloor, en deels omdat Israëls unieke plaats als Gods verbondsvolk daarmee ophield. Na enkele decennia gingen nog maar weinig Joden over tot het geloof in Christus. Paulus vond aanvankelijk in een stad gretig gehoor, vooral onder zogenaamde 'godvrezende' heidenen, die de Joodse diensten in de synagoge bijwoonden. Deze waren aangetrokken tot het Joodse geloof in één God, die zo veel verhevener was dan de op ondeugdzame mensen lijkende afgoden. Met de kerstening, enkele eeuwen later, van de volken rond de Middellandse Zee, namen vervolging en marteling de plaats van evangelieverkondiging in om andersdenkenden tot 'geloof' te brengen, een methode die vooral Karel de Grote effectief toepaste.

De illusie die na de Reformatie nog bleef, dat men in een christelijk land woont, waar overheid en (staats)kerk de verantwoordelijkheid dragen voor religieuze opvoeding, had al lang de wereld uit moeten zijn. Iedere gelovige draagt in de ontaarde samenleving een eigen verantwoordelijkheid te getuigen van het ware evangelie. Het is dringend nodig dat een volgeling van Christus, bijvoorbeeld, in staat is de krachtige redenen aan te geven om in de waarheid van de Bijbel te geloven, evenals het bewijs voor de opstanding van Christus te kunnen geven.

Vraag 6. Wat is de enige manier om dit te kunnen doen?

Omdat de gelovige zich verheugt een zeer kostbare schat gevonden te hebben, vraagt het gebod liefde aan de naaste te bewijzen vooral de bereidwilligheid deze boodschap ook aan anderen bekend te maken.

De houding tot de overheid

Gedurende de eerste tientallen jaren werden christenen door Rome beschouwd

als een sekte binnen het Jodendom, zodat zij gewoonlijk de vrijheid hadden die aan het Joodse volk geschonken was, om te prediken en diensten te houden. Met de groei van het aantal christenen buiten Israël, en de toenemende spanning tussen christenen en de Joden die niet in Jezus van Nazaret als de Messias geloofden, veranderde de houding van Rome en de plaatselijke machthebbers. In de brieven van de apostelen – die in handen van anderen zouden kunnen vallen – wordt deze vijand van buiten soms gezien als een roofdier. Na zijn verschijning voor de keizerlijke rechtbank in Rome schrijft Paulus in zijn laatste ons bekende brief: “ik ben uit de muil van de leeuw verlost” (2 Tim 4:17), een uitdrukking ontleend aan het profetische woord over Christus aan het kruis: “Verlos mij uit de muil van de leeuw” (Ps 22:22). Op dezelfde wijze schildert Petrus deze vijand van buiten af als “de duivel, [die] als een brullende leeuw rondgaat, zoekende wie hij zal verslinden. Weerstaat hem, vast in het geloof, wetende, dat aan uw broederschap in de wereld hetzelfde lijden wordt toegemeten” (1 Pet 5:8,9). Met betrekking tot de plaatselijke stadsregeerders, die zijn terugkeer naar Thessalonika onmogelijk hadden gemaakt, schreef Paulus hoe graag hij was teruggekomen, “maar de satan heeft het ons belet” (1 Tes 2:18). Pergamum, een stad in Klein Azië, was de plaatselijke zetel van de vervolgende Romeinse macht. Vandaar dat Christus in het boek Openbaring in zijn brief aan de gemeente daar schrijft: “Ik weet, waar u woont, dáár waar de troon van de satan is” (Op 2:13).

Ondanks wat christenen van de macht van Rome hebben moeten lijden, erkennen zij hun verantwoordelijkheid zoveel mogelijk gehoorzaam te zijn aan de wereldse machthebbers. Paulus zei van de staat als zodanig dat deze door God is ingesteld, en dat juist christenen zich daaraan moeten onderwerpen (Romeinen 13:5,6). Daarnaast vermaant Paulus gelovigen voor alle mensen te bidden, in het bijzonder voor “koningen en alle hooggeplaatsten”, “opdat wij een stil en rustig leven mogen leiden in alle godsvrucht en waardigheid” (1 Tim 2:1,2).

Vraag 7: Wat geldt voor de christen als de geboden van de overheid in tegenpraak zijn met Christus' geboden, volgens de woorden van de apostelen?

Dit geldt als een christen wordt bevolen de wapens op te nemen, want zijn Heer heeft hem verboden iemand van het leven te beroven. Hij verbood zijn discipelen zelfs Hem te verdedigen: “Breng uw zwaard weer op zijn plaats, want allen, die naar het zwaard grijpen, zullen door het zwaard omkomen” (Mat 26:52).

Vraag 8: Welke doorslaggevende reden gaf Jezus daarvoor in Johannes 18:36?

Discipelen hebben de taak mensen te redden, en niet hen van het leven te beroven, wie zij ook zijn.

De verantwoordelijkheid van de huidige discipel

Wie in deze tijd Christus volgt, draagt een bijzondere verantwoordelijkheid. Je-

zus zei eens tot zijn discipelen: "uw ogen zijn zalig, omdat zij zien ... Voorwaar, Ik zeg u: Vele profeten en rechtvaardigen hebben begeerd te zien wat u ziet" (Mat 13:16,17). De Messias kennen, en Hem de beloofde wonderen van zijn Koninkrijk te zien doen, was inderdaad een bijzonder voorrecht. De huidige discipel is ook bevoorrecht, want hij ziet in de wereld om hem heen de tekenen van de aanstaande wederkomst van de Messias en de vestiging van zijn Koninkrijk, waarop gelovigen eeuwenlang hebben gewacht.

Als mens wordt zo'n discipel, vanwege zijn verbondenheid met zijn medemensen, bezorgd en bedroefd over het geweld, de wreedheid, armoede en hongersnood in de wereld; maar ook over de onwetendheid, godslastering en goddeloosheid. Dagelijks moet hij, ter wille van anderen, tot Gods troon gaan om Hem ernstig om de komst van de Koning en Zijn Koninkrijk te bidden.

Die discipel weet ook dat met Christus' komst de toorn van God over de gehele wereld zal komen, waardoor een goddeloze samenleving, als in een vreselijke vuurstorm, weggevaagd zal worden. Bij het lezen van profetieën over de openbaring van Gods toorn zal hij, evenals de profeet Habakuk, schrikken van wat over de wereld komt. Daarom dient hij vooral nu het voorbeeld van deze profeet na te volgen, en met hem de HERE te smeken om barmhartigheid tegenover zwakke, dwalende mensen: "gedenk in de toorn aan ontfermen!" (Hab 3:2).

Elke discipel draagt de verantwoordelijkheid alles wat hij kan te doen, om anderen te waarschuwen voor wat de wereld te wachten staat. Hoe clichématig in het huidige oppervlakkige christendom, met zijn wereldwijsheid en verwaterd geloof, de aloude woorden ook mogen klinken – "de komende toorn te ontvluchten" (Mat 3:7) – is ook hij tot wachter aangesteld, om de goddeloze voor de vreselijke, laatste stuiptrekkingen van de goddeloze samenleving te waarschuwen. Daarmee zal hij zijn eigen leven althans kunnen redden.

Antwoorden op de vragen

1. Johannes 3:16. 2. Die van de twee wegen in o.a. Matteüs 7:13 en 14. 3. Tot de minderheid. Zie wat Jezus zegt: "weinigen zijn er, die hem vinden" – dus m.a.w. loop niet met 'de massa' mee. 4. De wereld 'achter zich laten', om opgenomen te worden in Gods familie. Zie hiervoor 2 Korintiërs 6:17 en 18. 5. Zie Openbaring 22:17. 6. Vertrouwd zijn met de Schrift, en in staat zijn/haar geloof aan de hand hiervan uit te leggen. Dit vraagt daarom zelf lezen en bestuderen van de Bijbel. 7. "Men moet God meer gehoorzamen dan de mensen" (Hand 5:29). 8. Net als Christus behoren zijn volgelingen niet tot deze wereld, en mogen er dus niet voor strijden deze in stand te houden – noch politiek, noch militair.